

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО

“ _____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

назва навчальної дисципліни

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузі знань _____ 29 міжнародні відносини _____

спеціальності _____ 291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії _____

освітньо-професійні програми _____ Міжнародна інформація та міжнародні комунікації

спеціалізація _____ - _____

вид дисципліни _____ обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 5 від 24 червня 2022 року

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

канд., філос. наук, доцент Наталія ПОПОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Протокол № 12 від 10 червня 2022 року

Завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії О.М. Перепелиця

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини»

назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Євгенія СОЛОВИХ

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від _____

Голова науково- методичної комісії _____ Лариса ГРИГОРОВА – БЕРЕНДА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Релігієзнавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Міжнародна інформація та міжнародні комунікації та Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є виявлення найбільш загальних закономірностей розвитку світу, вивчення історії і сутності як галузі гуманітарного знання релігії, критичний аналіз її теорій, поглядів на релігію, а також вивчення еволюції релігійності, процесів секуляризації духовного життя суспільства й утвердження наукового світогляду. В курсі вивчається сутність релігії, форми прояву релігійності, причини походження, закономірностей розвитку і функціонування релігії, місце та роль її в суспільстві.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни.

Курс «Релігієзнавство» враховує потяг людини до збагнення своєї укоріненості в трансцендентній основі буття, і дбайливе відношення до релігійної обрядовості свого народу, що сприяє шанобливому ставленню до представників інших віросповідань, розвитку загальної ерудиції та культури мислення, збагачення історичної пам'яті. Курс релігієзнавства має своєю *метою*, по-перше, дати теоретичне уявлення про найважливіші релігійні системи і традиційні ідеї, і, по-друге, виробити у студентів практичні навички самостійної роботи з текстами та артефактами, сприяти розвитку досвіду філософської дискусії, готуючи їх тим самим до майбутніх самостійних досліджень.

Курс сприяє формуванню наступних загальних компетентностей:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК15. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

- формування наступних фахових компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.- формування наступних фахових компетентностей:

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є вступ у царину філософської науки, а також розвиток загальної ерудиції та філософської культури мислення, збагачення історичної пам'яті.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
30 год.	
Практичні, семінарські	
30 год	год.
Лабораторні	
год.	год.
Самостійна робота	
60 год.	
Індивідуальні завдання:	
год.	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: головні історичні етапи розвитку найважливіших світових релігійних систем і мати теоретичне уявлення про загальноприйняті концепції релігії як соціально-історичного, духовного й психологічного явища, основний зміст усіх розділів, напрямки світової думки; особливості філософського способу осмислення релігій, основні принципи та першоджерела.

вміти: аргументовано формулювати свою власну світоглядну позицію; опанувати самостійний стиль мислення; засвоїти специфіку філософського осягнення дійсності; застосувати набуті знання при аналізі наглядних проблем сьогодення, трансформувати знання з релігієзнавства на проблеми теорії й практики; ставити питання філософського рівня, аналізувати їх і акумулювати їх в доповідях та наукових студентських конференціях, вести діалог чи полеміку з приводу загальних засад життєдіяльності людини.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі мають досягти наступних результатів:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН13. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН27. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

2. Виклад змісту навчальної дисципліни

Розділ 1. Політеїзм, релігія без бога, монотеїзм.

Тема 1. Вступ. Релігії і секти: риторика та маніпулювання як сфера гуманітарного знання. Завдання й мета курсу. Функції релігії в суспільстві. Класифікація релігій світу. Ранні історичні форми вірувань. Світові та національні релігії.

Поняття релігії. Проблеми походження релігії, їх різноманітність і ранні форми вірувань. Предмет і завдання курсу релігієзнавства. Релігії і секти: риторика та маніпулювання і богослов'я. Світська сутність релігієзнавства як навчальної дисципліни. Типологія релігій. Проблеми класифікації та типологізації релігій. Методологія та термінологія сучасного релігієзнавства. Первісні, етнічні, національні та світові релігії. Анімізм, фетишизм, тотемізм як ранні форми релігійних уявлень. Політеїстичні та монотеїстичні релігії.. Проблеми співіснування етнічних і світових релігій. Джерельна база і сучасні наукові дослідження в галузі релігієзнавства. Риторика чи маніпулювання?

Тема 2. Релігійні уявлення Стародавнього Сходу. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм.

У специфічних умовах китайської дійсності в середині I тис. до н. е. формуються дві основні національні релігії – конфуціанство і даосизм. Після проникнення до Китаю буддизму три релігії стали називатися „сан-цзяо”, які поєднуючись, поглиблюючи і доповнюючи одна другу, протягом всієї історії задовольняли духовні потреби китайського народу. Замкнутість і відособлення Китаю від сусідніх держав зумовили унікальність та неповторність цих релігійних систем, не зважаючи на наявність в них і таких елементів, які були запозичені від інших етносів.

Синтоїзм – це традиційна народна релігія Японії, яка розвинулась на основі первісних родоплемінних вірувань. На противагу конфуціанству і даосизму синтоїзм не відзначається особливою глибиною філософської доктрини. Синтоїсти поклоняються духам природних стихій, які оживляють природу і втілюються у різні предмети і явища – у тварин, рослин, камінь і навіть людину.

Тема 3. Індуїзм. Джайнізм. Сикхізм. Зороастризм.

Індуїзм належить до найчисельніших національних релігій сучасного світу. Найістотнішою характеристикою індуїзму є його стійка прив'язаність до традиційного способу життя й культури індусів, зорієнтованість на конкретні кастові системи, що склались ще на світанку індійської цивілізації. Індуїзм виник на основі брахманізму в IV – VI ст. Вже в XI – XII ст.. індуїзм утверджується як національна індійська релігія і зберігає основний пантеон ведійських богів, який очолює трійця вищих богів – Трімурті – Брахма, Шіва і Вішну.

Джайнізм характеризується більш простою, ніж у брахманізмі культурною практикою. Основним підчас молитовних зібрань є читання священних текстів. Джайни поклоняються статуям засновників віри, яким жертвують квіти, плоди, солодощі, рис, довкола яких читають молитви. Джайнізм стимулював розвиток дуже своєрідного культового мистецтва, зокрема архітектури і скульптури, помітно вплинув на літературу.

Сикхізм – релігія, що споріднена з індуїзмом і має північно індійське походження. Становлення цієї релігійної системи пов'язане з реформаторським рухом, який виникає ще у XII ст. на хвилі протесту проти кастових обмежень та експансії мусульманства.

Зороастризм як стародавнє пророцьке віровчення, яке дійшло до нас у складі Авести – священного зороастрійського канону.

Тема 4. Буддизм як релігійно-філософське вчення про духовне пробудження, яке виникло біля VI століття до н. е. в Давній Індії. Засновником вчення вважається Сіддхартха Гаутама Шак'ямуні. Головним у віровченні буддизму є вчення про чотири благородні істини, що їх відкрив Гаутама у процесі "просвітлення" під деревом мудрості: 1. Життя – це страждання. Народження, хвороби, старість, смерть і навіть сили, що підтримують у нас життя (сканди), повні страждань (скан-ди – це тіло, почуття, думки й сумління). 2. Причини страждань – бажання, жадоба насолоди, невтомний потяг до радощів і надії. 3. Аби позбавитися страждань, слід звільнитися від бажань, подавити в собі будь-які їх прояви. 4. Спосіб позбутися бажань – це наслідування шляху спасіння, що його відкрив Гаутама і виклав у таких восьми принципах: правильне розуміння чотирьох благородних істин; правильні прагнення, наміри; правильна мова (подолання обману та утвердження правди); правильна поведінка (не вбивати, не красти, бути людяним); правильний спосіб життя (відповідно до людських чеснот); належні зусилля у прагненні до довершеності (постійно долати будь-які перешкоди на шляху до спасіння); належний стан розуму (самоаналіз життя); правильна медитація (глибоке роздумування над життям, постійне самозречення від земного).

Тема 5. Іудаїзм базується на концепції всюдисущого вічного Творця, чия воля та особливе ставлення до єврейського народу відбиті в Торі тобто Законі. Тора – це перші п'ять книг у складі християнського Святого Письма, Хумаш, або П'ятикнижжя, що містять історію, закони і правила життя для гідної поведінки і в слов'янських джерелах відомі як Буття, Исход, Левит, Числа та Второзаконня. Іудаїзм – одна з найдавніших етнонаціональних релігій, яка започатковує ідею єдиного Бога-творця й володаря Всесвіту. Назва цієї релігії виникла в VI ст. до н. е. в середовищі грекомовних євреїв («елліністів») з метою відокремлення власне еллінізму від єврейського релігійного способу мислення. Сам же іудаїзм як релігія єврейського народу зародився значно раніше. Ритуали. Вимоги до віруючого. Сучасний стан. Особливості риторики.

Розділ 2. Від монотейзму до сучасного плюралізму.

Тема 6. Християнство. Католицизм. Протестантизм.

Поряд з ісламом та буддизмом християнство входить в число трьох світових релігій. Характерною особливістю християнства, яка відрізняє його від інших напрямків єдинобожжя, є віра в Ісуса Христа як втілення і прояв Бога заради спасіння всього людства і людського суспільства і настанови в істині. На відміну від християнства іслам та іудаїзм не визнають Ісуса Христа як одну з іпостасей Всевишнього.

Християнство зародилося на сході Римської імперії (території сучасного Ізраїлю, в Палестині) в I ст. Засновником вважається Ісус Христос. В наш час християнство є однією з найпоширеніших у світі релігій – його притримуються більше чверті людства. Християнство займає перше місце у світі за географічним розповсюдженням, тобто майже в кожній країні світу є хоча б одна християнська громада. Католицизм – найпоширеніший із напрямків християнства (близько 1 мільярд 196 мільйонів вірних у 2012 р.), який отримав свою назву від одного з атрибутів світової спільноти віруючих у Христа – її «кафолічність» (соборність). Протестантизм — один із найпоширеніших напрямів у християнстві, що відокремився від католицизму в період Реформації у 16 столітті (лютеранство, кальвінізм та ін.) та у результаті подальшого внутрішнього поділу (адвентисти, баптисти, методисти та ін.). Церкви і спільноти протестантів національного чи локального характеру є в усьому світі.

Тема 7. Християнство. Православ'я.

Православна Церква – друга за чисельністю внутрішньо єдина християнська спільнота у світі, яка існує з часу її заснування Ісусом Христом та його апостолами і у рамках якої передається Священне Передання, важливою складовою якого є Святе Писання. Вона складається з ряду єдиних у теології помісних (автокефальних, автономних і под.) Церков, що перебувають між собою у євхаристійному спілкуванні. Кожна з Церков очолюється синодом (собором) єпископів, чие завдання полягає у збереженні віровчення, традиції та практики Вселенської Церкви. Усі православні єпископи ведуть свою лінію до одного з дванадцяти апостолів через процес апостольської спадкоємності. Православні вважають церкву укладачем і хранителем Нового Заповіту, тексти якого були записані членами Церкви у давні часі і відображали вже встановлену доктрину Церкви. Церквою, що найточніше дотримується канонів Вселенських соборів.

Тема 8. Іслам.

Іслам – одне з декількох світових (нарівні з християнством, буддизмом) віровчень, які сповідують віру у єдиного Бога. Прихильники ісламу нині живуть у усьому глобальному суспільстві, на всіх континентах і в більшості локальних суспільств країн світу.

Символ Віри (шахада) в ісламі звучить як "Немає бога крім Бога і Мухаммад – пророк його". Іслам також називають мусульманством, магометанством, а людей, що її сповідують – мусульманами, магометанами. В українській мові також збереглися такі нині маловживані форми як басурманин – запозичена через тюркські мови, агарянин та ізмаїльтянин – тобто людина з племені нащадків Агарі і її спільного з Авраамом сина Ізмаїла. Мусульмани складають переважну більшість населення багатьох країн Азії й Африки. Ісламське віровчення відіграє помітну роль у сучасному політичному житті глобального суспільства.

Тема 9. Нетрадиційні релігійні системи.

Квазіхристиянські, для яких характерна експлуатація християнської ідеї, що наново інтерпретується із залученням елементів суб'єктивного теософствування. Лідери таких вчень найчастіше видають себе за «продовжувачів справи Христа», нових пророків тощо. Неорієталістські. Основна ознака таких вірувань – акцент на розкриття внутрішніх властивостей людини через оволодіння психотехніками. Це «Тібетський буддизм» Оле Нідала та інші. Сучасний окультизм. Характеризується містичним спрямуванням і експлуатуванням наукоподібних понять на кшталт «енергія», «еволюція», «поле», які накладаються на тло іудаїзму, християнства чи інших релігій. Яскравими прикладами таких вірувань є астрологія, спиритуалізм, мантіка, вуду, масонство та ін. Неоязичництво, які намагаються відновити архаїчні міфологічні традиції світосприйняття різних народів. Такі погляди розділяють адепти «РУН віри», вікка, рух неформалів готи, Аненербе. Сатанізм – ряд тез і вірувань, у яких образ антихриста тлумачиться як позитивний символ могутності і свободи. Псевдопсихологічні і псевдомедичні рухи, основу яких складає доктрина поліпшення фізичного і духовного стану. Засоби маніпулювання.

Тема 10. Секти. Походження тоталітарних сект.

Секта – термін, використовуваний для позначення релігійної групи, що відокремилася від основного релігійного напрямку. Секта виникає як опозиційний протягом по відношенню до тих чи інших релігійних напрямків. Для секти релігійної характерна претензія на винятковість своєї ролі, доктрини, ідейних принципів, цінностей, установок. З цим пов'язані настрої вибраності, а нерідко – і тенденція до ізоляціонізму. Різко виражене прагнення до духовного виразу, ознакою якого вважається суворе дотримання певного морального кодексу і ритуальних приписів. Ця установка нерідко веде до фанатизму. Секта релігійна заперечує інститут священства, лідерство вважає харизматичним, право на нього визнає за особою, яка отримала нібито як милість Божу особливу здатність до керівництва. Підкреслюється рівність всіх членів, проголошується принцип добровільності об'єднання, робиться акцент на "звернення", що передує членству. Зазначені риси, окремо взяті, можуть бути виявлені і в релігійних об'єднань інших типів. Однак сукупність ознак характерна саме для секти релігійної. Загальні ознаки по-різному модифікуються в різних сектантських течіях. Історична доля сект релігійних неоднакова. Одні з них через певний проміжок часу припиняють своє існування. Інші з плином часу перетворюються в церкви або деномінації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
ого		л	п	лаб	інд	ср		ого	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1												
Тема 1. Вступ. Релігії і секти: риторика та маніпулювання як сфера гуманітарного знання. Завдання й мета курсу. Функції релігії в суспільстві. Класифікація релігій світу. Ранні історичні форми вірувань. Світові та національні релігії.		4	2			6						
Тема 2. Релігійні уявлення Стародавнього Сходу. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм.		4	2			6						
Тема 3. Індуїзм. Джайнізм. Сикхізм. Зороастризм.		2	2			6						
Тема 4. Буддизм.		2	4			6						
Тема 5. Іудаїзм.		2	2			6						
Разом за розділом 1		14	12			30						
Тема 6. Християнство. Католицизм. Протестантизм.		4	4			6						
Тема 7. Християнство. Православ'я.		2	4			6						
Тема 8. Іслам.		4	4			6						
Тема 9. Нетрадиційні релігійні системи.		2	2			6						
Тема 10. Секти. Походження тоталітарних сект.		4	4			6						
Разом за розділом 2		16	18			30						
Усього годин	120	30	30			60						

4. Теми семінарських (практичних занять)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Завдання й мета курсу. Функції релігії в суспільстві. Класифікація релігій світу. Ранні історичні форми вірувань. Світові та національні релігії.	2
2	Релігійні уявлення Стародавнього Сходу. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм.	2
3	Індуїзм. Джайнізм. Сикхізм. Зороастризм.	2
4	Буддизм.	4
5	Іудаїзм.	2
6	Християнство. Католицизм. Протестантизм.	4
7	Християнство. Православ'я.	2
8	Іслам.	4
9	Нетрадиційні релігійні системи.	2
10	Секти. Походження тоталітарних сект.	4
	Всього	30

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Вивчення нового матеріалу. Робота зі словниками і науковою літературою. Етимологія «релігії».	6	

	Поглиблення вивчення матеріалу. Релігія як соціальний стабілізатор і дестабілізатор. Підготувати аргументи.	6	
	Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок. Опанування літератури: «Богошукання як релігійно-філософська течія»	6	
	Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості. Секулярні вчення релігійного характеру: розробка питання.	6	
	Вивчення нового матеріалу. «Харизматичні» культури. Психологічне підґрунтя.	6	
	Поглиблення вивчення матеріалу. Синкретизм у релігіях. Опанування літератури.	6	
	Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок. Свобода релігії. Філософський та юридичний аспекти.	6	
	Поглиблення вивчення матеріалу. Свобода віросповідання. Психологічний аспект.	6	
	Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості. Роль ритуалу у релігійній практиці. Робота з літературою по етнографії.	6	
	Поглиблення вивчення матеріалу. Опанування літератури: Релігійна свідомість. Психологічне підґрунтя. Підготовка аргументації.	6	
	Всього	60	

6. Індивідуальні завдання не передбачені

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для викладення теоретичного матеріалу застосовуються лекційні заняття. Кожна лекція охоплює матеріал певної теми курсу з тим, щоб одержані теоретичні знання студенти могли закріпити шляхом обговорення конкретних питань під час семінарських занять, вирішення проблемних задач, самостійної підготовки доповідей.

У процесі навчання пріоритет надається застосуванню дослідницького методу навчання: викладач ставить перед студентами завдання, і ті вирішують її під час самостійної підготовки до семінарського заняття чи підготовки реферату, висувачи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, приклади, матеріали тощо.

Окрім зазначеного вище, застосовуються методи взаємодії викладача та студентів (ділова гра, дискусія, круглий стіл тощо), методи самостійної роботи студентів; способи вирішення пізнавального завдання – емпіричні (засновані на досвіді, експерименті) і теоретичні (засновані на логічному аналізі) методи.

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «ФІЛОСОФІЯ»

Шифр РН (відповідно до ОПП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики / форми оцінювання
РН01.	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації-доповіді; виконання та захист творчого завдання (есе).	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації - доповіді та творчого завдання (есе); залікова робота.
РН02.	Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за

	на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.	захист презентації- доповіді; виконання та захист творчого завдання (есе), кейси.	питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації - доповіді та творчого завдання (есе); тестових завдань, розв'язування задач, залікова робота.
PH13	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації- доповіді; виконання та захист творчого завдання (есе), виконання творчих завдань у командах	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації - доповіді та творчого завдання (есе); тестових завдань, розв'язування аналітичних задач, залікова робота.
PH27.	Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації- доповіді; виконання та захист творчого завдання (есе), виконання творчих завдань у командах	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації - доповіді та творчого завдання (есе); тестових завдань, розв'язування аналітичних задач, залікова робота.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю:

Поточний контроль проводиться 1) на кожному аудиторному занятті у формі усного опитування (без оцінки); 2) в виконанні тестових завдань (оцінюється). По закінченні вивчення курсу проводиться творча письмова контрольна робота з метою оцінювання знань.

Схема нарахування балів:

Тест	Контрольна робота	Сума
60	40	100

Після вивчення матеріалу студент повинен виконати тест в дистанційному курсі <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1820>, максимальна оцінка – 60 балів.

Приклад тестового запитання:

Релігієзнавство – це

- зв'язки, що з'єднують людину з Богом
- вчення про божественне створення світу та людини
- **сфера знання про сутність, генезу, функціонування релігії**
- система релігійних навчань
- богослов'я

Максимальна сума балів за творчу контрольну роботу складає 40. Така оцінка ставиться коли робота поєднує знання з релігієзнавства, психології і риторики. Оцінка «40» ставиться коли робота збудована логічно, виявляє фундаментальне знання термінів, понять, категорій, концепцій і теорій. Оцінка «30» ставиться коли представлені різні підходи до проблеми, але їх обґрунтування виявляється недостатньо повним. Спостерігається деяка непослідовність аналізу в зіставленні концепцій і обґрунтуванні своєї точки зору. Оцінка «20» ставиться коли висунуті положення декларуються, але недостатньо аргументуються. Студенту важко виявити міжпредметні зв'язки. Робота носить переважно описовий, а не концептуальний характер. Якщо в роботі буде виявлено плагіат, то робота вважається недійсною.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендоване методичне забезпечення:

Методичне забезпечення

1. Історія релігії в Україні. Навчальний посібник. За ред. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. – К.: Знання, 1999. – 736 с.
2. Калінін Ю.А. Релігієзнавство. Підручник.-Київ, 2000.-351 с.
3. Гурська Л. І. Релігієзнавство: навч. посіб. / Л. І. Гурська. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 172 с.
4. Історія релігій світу: навч. посіб. / В. І. Лубський, Є. А. Харьковченко, М. В. Лубська, Т. Г. Горбаченко. - К.: "Центр учбової літератури", 2014. - 536 с.
5. Релігієзнавство: навч. посіб. для студ. ВНЗ реком. МОНУ / А.М. Колодний, Л.О. Филипович, В.М. Скиртач [та ін.]; за ред. Л.І. Мозгового. – 2-ге вид., випр. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
6. Релігія в контексті духовного життя: колективна монографія / за ред. проф. А. Колодного. – К.: Українська конфедерація журналістів та Українська асоціація релігієзнавців, 2012. – 569 с.
7. Свобода совісті і віросповідань. Збірник міжнародних, європейських та українських правових документів / За ред. М.Бабія. – К., 2006.

Рекомендована література

Підручники та науково-методична література:

1. Антологія християнства. Хрестоматія з релігієзнавства та культурології. Серія: “Пам’ятки релігійної думки України-Русі” / За загальною ред. докт. філос. наук Лозко Галини Сергіївни (Збір і впорядкування джерел і матеріалів: д. філос. наук Г.С. Лозко, к. філол. наук І. Борисюк, етнолог А. Богород). – К.: КМПУ ім. Б. Грінченка, 2009. – 503 с.іл.
2. Лубський В. І., Предко О. І. Психологія релігії: Підручник і хрестоматія. Ч. 1. – Київ “Центр учбової літератури”, 2004. – 208 с.

Допоміжна

1. Релігієзнавство : навч. посіб. / за ред. В. Л. Петрушенка, О. П. Петрушенко. – Вид. 2-ге, стер. – Львів : Новий світ-2000, 2018. – 327 с.
2. Харьковченко С. А. Релігієзнавство : підручник : для студентів і аспірантів. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2019. – 479 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Релігії і секти: риторика та маніпулювання (дистанційний курс) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1820>
2. Електронна бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://bibliograph.com.ua/religiovedenie-3/index.htm>